

tiden. Dette Krav afviste man imidlertid straks. Det forhandler vi ikke om, det gaar vi ikke ind paa, blev der sagt. Dette monopoliserede Selskab, der giver den Dividende, jeg omtalte før, siger: Vi taler ikke om Arbejdstiden, vi gaar ikke med til en Forkortelse. Vi fastholder, at der skal være 2 Hold i Stedet for 3. Der skal arbejdes 12 Timer i Døgnet af hver Mand i Stedet for 8. Der var lige ved at blive Kamp den Gang. Der havde været det mest ypperlige Grundlag for en Lockout; det har vist sig i andre Tilfælde, hvor det drejede sig om en Arbejdstid paa 8 Timer, at man har kunnet anvende Kravet herom som Grundlag for Lockout. Kun gennem de ikke ubekendte langvarige Forhandlinger Nat og Dag lykkes det til sidst at opnaa en Overenskomst. Papirfabrikkerne gik ind paa en forholdsvis ringe Forhøjelse af Arbejds lønnen, men Arbejdstidens Længde, der for dem er af større Betydning, blev der ikke rokket ved.

I den Cellulosefabrik ved Kattinge, jeg før omtalte, som en Storejer, en Mand, der har et stort Bladforetagende i København, driver, gik Folk i 1906 og arbejdede et halvt Døgn for 2 Kr. 28 Øre. 2 Kr. og 28 Øre! De bad dog saa mindelig om at komme op paa 2 Kr. 80 Øre. Men det var der slet ikke Tale om, aldeles ikke! Der blev saa Strejke. Den varede i 11 Uger, og Samfundsmaskineriet var i Bevægelse, for at denne Millionær, denne selvstændige Producent vedblivende kunde faa Lov til at forlange af Arbejderne, at de skulde arbejde i 12 Timer for den Arbejds løn, han bød dem, eller en lille Smule mere. Ingen ringere end en Præst og en Folketingsmand maatte agere Mæglere for at faa Arbejdet i Gang igen, saaledes at Millionæren kunde bibeholde de 12 Timers Arbejdstid og slippe med et forholdsvis ringe Tillæg til Lønnen.

I 1912 var der tre Maaneders Strejke paa Svovlsyrefabrikken i Kastrup. Den beskæftiger 80 Arbejdere, og for deres Vedkommende begærede Fabrikken til Trods for, at den det nævnte Aar gav 40 pCt. i Udbytte, at Arbejdstiden skulde forlænges fra 8 til 12 Timer. Man vilde af ren Naade gaa ind paa at bevare den daværende Arbejdstid i et Aar — det vil sige mod en Nedsættelse af Lønnen —, men naar Aaret var omme, skulde der uvægerlig indtræde en Forlængelse af Arbejdstiden til 12 Timer. Der blev selvfølgelig Konflikt paa dette Spørgsmaal, og jeg tror at turde sige, at det bedste rørte sig i mange Mennesker, selv om de ikke staa paa Arbejdernes Side, det vendte sig i dem, da de erfarede, hvorledes et saa velsitueret Selskab, der kunde give

40 pCt. i Udbytte, virkelig vilde være skamløst nok til at kræve Arbejdstiden forlænget fra 8 til 12 Timer i en saa sundhedsfarlig Virksomhed. Her var ogsaa Samfundsmagten i Bevægelse, Dag og Nat blev der forhandlet, og der fremkom Forslag fra Forligsmanden, som Arbejderne vedtog, men Arbejdsgiverne forkastede; der blev saa igen forhandlet frem og tilbage, indtil man sluttelig kom til et Resultat. Men det hele var i Gang, Samfundsmagten ogsaa, for dog muligvis at faa det jævnet saaledes, at denne Virksomhed ikke skulde komme til at betale for meget af det store Udbytte, den er i Stand til at skrabe sammen til sine Aktionærer.

Nu vil man maaske sige: Ja, men her er Tale om Aktieselskaber, og i Almindelighed er det ikke Aktieselskaber, der staa som Arbejdsgivere overfor Arbejderne. Der til vil jeg svare, at det bliver mere og mere almindeligt; Aktieselskabernes Antal tiltager enormt. Og det, det kommer an paa for et Aktieselskab, er jo — det gælder i alt Fald de allerfleste af dem — kun dette ene at tjene Penge til Aktionærerne. En Mand, der personlig staa overfor sine Folk, vil i mange Tilfælde selv i sin Tid have staaet i deres Række, han forstaaer i hvert Fald til en vis Grad, hvad der rører sig hos dem, han føler i nogen Grad Forpligtelse overfor dem. Helt anderledes er det at staa overfor en Aktiekapital, der er skudt ind af Aktionærer, som ogsaa for saa vidt er upersonlige, som der ikke er ringeste Forbindelse mellem dem og de paagældende Arbejdere. Den Direktør, der leder vedkommende Fabrik, har den Opgave at skaffe Aktionærerne de flest mulige Penge; kan han det, er han en dygtig Direktør, siges der, kan han ikke, er han et Fæ, selv om han er den bedste Mand af Verden. Det personlige Forhold hører op, det er ikke mere Mester og Arbejder, der staa overfor hinanden, men Arbejder og Arbejdskøber i raaeste Forstand.

Nu er Forholdet det, at de forskellige industrielle Selskaber, Dampskibsselskaber og andre produktive Selskaber i væsentlig Grad maa støtte sig til en Bank; derfor bliver Bankerne mere og mere industriinteresserede, interesserede i Produktion, i Omsætning, Byggeri o. s. v. Det er Bankerne, der financierer de forskellige Foretagender, og det er i den paagældende Banks Interesse, at Virksomheden giver saa stort Udbytte som muligt. Der er her et Forhold, som sikkert ikke alene Arbejderne, men alle har den allerstørste Grund til at være opmærksomme overfor.